

**PROJEKTI DOKUMENTACIJSKE SLUŽBE
MUZEJA ZA UMJETNOST I OBRT
drugi dio**

**PROJECTS OF THE ZAGREB MUSEUM OF ARTS AND CRAFTS'
DOCUMENTATION SERVICE
second part**

Andrea Klobučar
andrea.klobucar@muo.hr

Zoran Svrtan
zoran.svrtan@muo.hr
Muzej za umjetnost i obrt, Zagreb

Sažetak

Na 5. seminaru Arhivi, knjižnice, muzeji: mogućnosti suradnje u okruženju globalne informacijske infrastrukture 2001. godine predstavljen je plan rada i ciljevi Dokumentacijske službe Muzeja za umjetnost i obrt, te struktura baza podataka sekundarnih dokumentacijskih fondova *Fototeka*, *Dijateka* i *Hemeroteka*. Kao nastavak, na 6. seminaru 2002. godine prikazane su baze podataka *Videoteka* i *Dokumentacija o izložbama MUO-a*.

Plan rada i ciljevi i dalje su isti: stavljanje u javni pristup odabranih dijelova baza podataka putem interneta i lokalnih info-punktova u samom Muzeju, te nastavak obrade građe i izrada multimedijских informacijskih baza.

Predstavljanjem *Pravilnika o sadržaju i načinu vođenja muzejske dokumentacije o muzejskoj građi* te usporedbom kategorija podataka propisanih Pravilnikom s onima baza podataka *Videoteke* i *Dokumentacije o izložbama MUO-a*, pokušat će se potvrditi ispravnost rada i razmišljanja stručnjaka iz Muzeja za umjetnost i obrt.

Ključne riječi: Muzej za umjetnost i obrt, muzejska dokumentacija, *Pravilnik o sadržaju i načinu vođenja muzejske dokumentacije o muzejskoj građi*, baze podataka, videoteka, dokumentacija izložbi, javni pristup

Summary

Plans and aims of the Documentation service of the Zagreb Museum of Arts and Crafts have been presented at the 5th Archives, Libraries, Museums: Possibilities of Cooperation within the Global Information Infrastructure Environment seminar in 2001, as well as the database structure for the secondary documentation such as Phototheque, Diatheque, Hemerotheque. In addition, databases of the Museum's Videotheque and Exhibition Documentation service have been presented at the 6th seminar held in 2002.

Plans and aims have remained the same: facilitating public access to selected parts of the museum database via the Internet and local info-points at the Museum, and the continuation of data processing and the creation of multimedia information databases.

The presentation of the *Regulations on the contents and methods of managing museum documentation on museum material* and the comparison of data categories prescribed by the Regulations with the databases of Videotheque and Exhibition Documenta-

tion aim at confirming the quality of work and thought of the experts employed at the Zagreb Museum of Arts and Crafts.

Keywords: Museum of Arts and Crafts, museum documentation, *Regulations on the contents and methods of managing museum documentation on museum material*, databases, Videotheque, Exhibition Documentation, public access

1. Uvod

Muzej za umjetnost i obrt osnovan je 1880. godine, a od 1888. godine nalazi se u zgradi na Trgu maršala Tita 10. Prve zbirke za Muzej otkupljuju se 1879. godine i njegov fundus broji danas više od 100.000 predmeta. Muzejska dokumentacija tj. primarna muzejska dokumentacija, vodi se od samih početaka prikupljanja fundusa, te prvi popis inventara datira iz 1882. godine. Ranije su je vodili kustosi zaduženi za pojedine zbirke, no zbog povećanja broja muzejskih predmeta pokazala se potreba za centraliziranim dokumentacijskim odjelom. Odjel je osnovan 1985. godine. Iste se godine zapošljava kustos dokumentarist te započinje intenzivna i sustavna obrada dokumentacijskih fondova čija informatizacija započinje 1989. godine zapošljavanjem informatičara, a 1998. godine počinje se raditi u programu PROMUS.

2. Muzejska dokumentacija Muzeja za umjetnost i obrt

Muzejska dokumentacija Muzeja za umjetnost i obrt oblikovana je u sedam skupina:¹

1. osnovna dokumentacija o muzejskim zbirkama - inventarna knjiga, kartoteka muzejskih predmeta i konzervatorsko-restauratorska dokumentacija;
2. prateća dokumentacija zbirki - Fototeka, Dijateka, Hemeroteka, Videoteka;
3. dokumentacija o izložbama;
4. dokumentacija o pedagoškom radu u Muzeju;
5. dokumentacija o korisnicima;
6. dokumentacija o izdavačkoj djelatnosti;
7. dokumentacija o zgradi i povijesti Muzeja.

Dok su u zborniku radova s 5. seminara Arhivi, knjižnice, muzeji: mogućnosti suradnje u okruženju globalne informacijske infrastrukture predstavljene strukture baza podataka sekundarnih dokumentacijskih fondova *Fototeka*, *Dijateka* i *Hemeroteka*,² u ovom će se radu prikazati *Videoteka* i *Dokumentacija o izložbama*

¹ Osrečki, Dubravka. Stanje INDOK službe u Muzeju za umjetnost i obrt. // *Informatica museologica* 3-4 (1988), str. 6.

² Svrtan, Zoran; Andrea Klobučar. Projekti Dokumentacijske službe Muzeja za umjetnost i obrt. // 5. seminar Arhivi, knjižnice, muzeji : mogućnosti suradnje u okruženju globalne informacijske infrastrukture / ur. Mirna Willer i Tinka Katić. Zagreb : Hrvatsko knjižničarsko društvo, 2002. Str. 139-149.

MUO-a. U nastavku, navest će se izvaci iz *Pravilnika o sadržaju i načinu vođenja muzejske dokumentacije o muzejskoj građi* te usporediti kategorije podataka propisane Pravilnikom s Muzejskim kategorijama podataka za iste vrste dokumentacije tj. audio-vizualne fondove i dokumentaciju o izložbama.

2.1 Videoteka Muzeja za umjetnost i obrt

Videoteka Muzeja za umjetnost i obrt zbirka je videopriloga vezanih uz Muzej, zbivanja u Muzeju, osobe iz Muzeja itd. Od 1998. počinje se sustavno, računalno obrađivati, dok je ranije postojao samo popis videotečnog inventara. Obrada uključuje ručnu (izrada unificiranih omota videokaseta i odlaganje u metalne vatrootporne ormare-ladičare) i računalnu obradu (upis podataka u ProMUS).

Baza u ProMUS-u ima 3 osnovne kartice (*taba*) koje sadrže niz polja:

1. *Osnovni podaci* - redni broj, godište, broj u godištu, podbroj, autor, naslov, bilješka, kategorija, godina snimanja, smještaj, odgovorna osoba, datum upisa;
2. *Impresum* - voditelj, scenarij, režija, urednik, snimatelj, realizacija, izdavač, proizvođač, oznaka, format, trajanje-minute, trajanje-sekunde;
3. *Sadržaj* - glazbena podloga, govoreni tekst, sadržaj, ključne riječi, napomena.

Slika 1. Pregled zapisa u bazi podataka Videoteka u ProMUS-u

U bazu *Videoteka* u ProMUS-u upisano je svih 230 jedinica koje se mogu pretraživati po različitim kategorijama (Slika 1). Uskoro bi se trebalo pozabaviti digitalizacijom videotečnog fonda. Premda je to tehnički moguće, jer ProMUS podržava videozapis, za to još nismo spremni. Trebalo bi, naime, poprilično vremena za digitalizaciju građe od otprilike 400 sati. Uz to, niti nemamo odgovarajući softver i hardver namijenjen obradi videograđe. Naposljetku, postavlja se pitanje isplativosti tj. razloga digitalizacije budući da se videoteka malo koristi.

2.2 Dokumentacija o izložbama Muzeja za umjetnost i obrt

Dokumentacija o izložbama evidencija je svih izložbi koje je Muzej za umjetnost i obrt održao u ili izvan matične kuće. Počela se voditi 1953. godine i do danas je u inventarnu knjigu upisano 530 izložbi, a istraživanjem arhivske građe taj se broj povećava. Prvobitno je dokumentacija obuhvaćala katalog, pozivnicu, plakat i novinske izreske vezane uz izložbu. Zapošljavanjem kustosa-dokumentarista, način vođenja dokumentacije o izložbama ponešto je izmijenjen. Uvodi se inventarna knjiga izložbi, te svaka izložba dobiva inventarni broj koji se sastoji od tekućega rednog broja upisa u inventarnu knjigu, godine održavanja izložbe i broja unutar godine.

Novinski izresci izdvajaju se u hemeroteku, a i dalje se čuvaju katalog, pozivnica, plakat i popratna građa izložbe, koji se spremaju u kutije prema inventarnom broju izložbe. Novinski članci, fotografije i videoprilogi o pojedinim izložbama spremaju se odvojeno i upisuju u vlastite baze u ProMUS-u³ koje su međusobno povezane.

Krajem 1995. godine započinje informatizacija sekundarnoga dokumentacijskog fonda - "dokumentacije izložbi". Od 1998. godine postoji baza "Izložbe" u programu ProMUS koja je podijeljena u 11 osnovnih kartica (*tabova*) koje su dalje raščlanjene na nekoliko polja:

1. *Izložba* - redni broj, inventarna godina, broj u godini, podbroj, naziv izložbe, autor izložbe, vrsta izložbe, broj predmeta na izložbi, datum održavanja-od, datum održavanja-do, datum održavanja-produž. do;
2. *Organizator i mjesto izložbe* - organizator izložbe, institucija održavanja, mjesto održavanja;
3. *Sponzori* - pokroviteljstvo, generalni sponzor, sponzori, marketing izložbe, propaganda izložbe;
4. *Impresum* - stručna koncepcija, tajništvo izložbe, likovni postav;
5. *Impresum 2* - posudioci, restauratori i suradnici, tehnička realizacija
6. *Katalog* - izdavač, za izdavača, urednik kataloga, dizajn kataloga, tisak kataloga, naklada kataloga, broj stranica, ISBN, broj primjeraka u dok., smještaj kataloga;
7. *Katalog 2* - autori tekstova, prijevod tekstova, recenzenti tekstova, bibliografska jedinica;
8. *Katalog 3* - lektor i korektor, autori fotografija, napomena uz katalog, ključna riječ;
9. *Plakat* - dizajn plakata, tisak plakata, naklada plakata, visina, širina, prijepis natpisa, broj primjeraka u dok. pl., smještaj plakata, napomena uz plakat;
10. *Pozivnica* - dizajn pozivnice, naklada pozivnice, prijepis teksta, datum otvaranja izložbe, vrijeme otvaranja, broj primjeraka u dok. poz., smještaj pozivnice, napomena uz pozivnicu;
11. *Razno* - propagandni materijal, posjeta - odrasli, posjeta - djeca, posjeta - gratis, hemeroteka, fototeka, videoteka, napomena, odgovorna osoba, datum upisa.

Uz unošenje podataka u bazu, skeniraju se i naslovne stranice kataloga. Od 534 jedinice, sve su upisane u bazu podataka u ProMUS-u, a skenirano je 400 naslovnica kataloga koje su povezane sa zapisom, što omogućuje njihovo pretraživanje prema raspoloživim kategorijama (Slika 2).

Slika 2. Pregled zapisa u bazi podataka Dokumentacija o izložbama u ProMUS-u

³Strukture baza podataka Hemeroteke i Fototeke vidjeti u: Svrtan, Zoran; Andrea Klobučar. Nav. dj., str. 143-144 i 146-148.

3. Usporedba kategorija podataka iz *Pravilnika o sadržaju i načinu vođenja muzejske dokumentacije o muzejskoj građi* i baza podataka Muzeja za umjetnost i obrt

*Pravilnik o sadržaju i načinu vođenja muzejske dokumentacije o muzejskoj građi*⁴ objavljen je u rujnu 2002. Prema odredbama Pravilnika, muzeji su dužni redovito voditi: primarnu (temeljnu), sekundarnu i tercijarnu muzejsku dokumentaciju.

Primarna muzejska dokumentacija obuhvaća skupinu podataka o muzejskoj građi i čine je: inventarna knjiga muzejskih predmeta; katalog muzejskih predmeta; knjiga ulaska muzejskih predmeta; knjiga izlaska muzejskih predmeta; knjiga pohrane muzejskih predmeta i zapisnici o reviziji muzejske građe.

Sekundarna muzejska dokumentacija obuhvaća popratne i dopunske fondove muzejske djelatnosti i čine je: inventarne knjige audio-vizualnih fondova; inventarna knjiga hemeroteke; knjiga evidencije o izložbama; evidencija o konzervatorsko-restauratorskim postupcima; evidencija o pedagoškoj djelatnosti; evidencija o stručno-znanstvenom radu; evidencija o izdavačkoj djelatnosti; evidencija o odnosima s javnošću te dokumentacija o osnivanju i povijesti muzeja.

Tercijarnu dokumentaciju čine pomagala u obliku raznovrsnih kataloga i indeksa; generira se iz fondova primarne i sekundarne dokumentacije u obliku tezaurusa, indeksa, kataložnih listića i sažetaka, a u funkciji je bržeg pretraživanja i korištenja podataka iz postojećih dokumentacijskih fondova.

Za potrebe ovog rada tj. usporedbu kategorija podataka za vođenje muzejske dokumentacije još ćemo se osvrnuti na to kako se u Pravilniku definiraju audiovizualni fondovi i dokumentacija o izložbama te koje kategorije podataka moraju sadržavati.

Audiovizualni fondovi sastoje se od fizičkih jedinica fonoteke, fototeke, dijateke, videoteke, filmoteke, planoteke, fonda dokumentacijskih crteža i fonda digitalnih i magnetskih zapisa. Za svaki audiovizualni fond vodi se zasebna inventarna knjiga po sustavu tekućih brojeva. Inventarne knjige audiovizualnih fondova popunjavaju se rukom ili ispisuju iz računalne baze podataka i sadrže sljedeće kategorije podataka: 1. podaci o ustanovi (naziv ustanove, ulica i broj, mjesto, kodna oznaka ustanove); 2. inventarna oznaka (negativa ili pozitivna ili audio jedinice); 3. autor; 4. datum; 5. predmet snimanja: inventarna oznaka predmeta, naziv predmeta; 6. opis predmeta: prijepis natpisa; 7. svrha snimanja; 8. stalni smještaj; 9. osoba odgovorna za unos podataka.

Dokumentacija o izložbama obuhvaća dokumente: sinopsis, scenarij, pozivnicu, plakat, katalog i druge dokumente o održanoj izložbi. Knjiga evidencije o izložbama vodi se po sustavu tekućih brojeva, popunjava se rukom ili ispisuje iz računalne baze podataka a sadrži sljedeće kategorije podataka: 1. podaci o ustanovi (naziv ustanove, ulica i broj, mjesto, kodna oznaka ustanove); 2. inventarna oznaka/godina; 3. naslov izložbe; 4. skupina podataka o odgovornosti za stručnu koncepciju i postav izložbe; 5. mjesto održavanja izložbe; 6. vrijeme održavanja izložbe; 7. podaci o evaluaciji izložbe; 8. vrsta izložbe; 9. podaci o pozivnici; 10. podaci o plakatu; 11. podaci o katalogu; 12. podaci iz drugih dokumentacijskih fondova; 13.

⁴Narodne novine 108(16. 9. 2002.), 4160-4170.

podaci o propagandnom materijalu; 14. broj posjetitelja; 15. napomena; 16. osoba odgovorna za upis podataka.

Navedene kategorije podataka uspoređene su s podacima iz muzejskih baza podataka i prikazane u tablicama 1 i 2 u prilogu. Iz usporedbe je razvidno da muzejske baze podataka koje se koriste od 1998. sadrže gotovo sve kategorije podataka koje propisuje *Pravilnik o sadržaju i načinu vođenja muzejske dokumentacije o muzejskoj građi*.

4. Zaključak

Posao Dokumentacijske službe Muzeja za umjetnost i obrt ogroman je i, nažalost, veoma spor, dijelom zbog velike količine podataka koji su godinama sakupljeni (npr., dokumentacija o izložbama od 1953. godine, fototeka MUO-a od prije Drugoga svjetskog rata itd.) te ih je nemoguće u kratkom vremenu unijeti u bazu podataka, a dijelom i zbog kroničnog nedostatka osoblja koje bi se moglo posvetiti isključivo unosu podataka. Tako se, kao jedno od rješenja, nameće i moguće angažiranje volontera⁵ kako bi se ostvario cilj Dokumentacijske službe Muzeja za umjetnost i obrt, a to je učiniti dostupnima dokumentacijske fondove putem interneta i lokalnih info-punktova u samom Muzeju jer informacije ne stvaramo samo radi nas koji u Muzeju radimo, nego i radi javnosti koja nas za to plaća te ima pravo vidjeti na što se njezin novac troši.

LITERATURA

Faletar, Sanjica. Volonteri u muzejima. // *Informatica museologica* 33, 1-2(2002), 52-55.

Narodne novine 108(16. 9. 2002.), 4160-4170.

Osrečki, Dubravka. Stanje INDOK službe u Muzeju za umjetnost i obrt. // *Informatica museologica* 19, 3-4(1988), 61-63.

Svrtan Zoran; Klobučar, Andrea. Projekti Dokumentacijske službe Muzeja za umjetnost i obrt. // 5. seminar Arhivi, knjižnice, muzeji : mogućnosti suradnje u okruženju globalne informacijske infrastrukture / ur. Mirna Willer i Tinka Katić. Zagreb : Hrvatsko knjižničarsko društvo, 2002. Str. 139-149.

⁵O volonterima u muzejima vidjeti u: Faletar, Sanjica. Volonteri u muzejima. // *Informatica museologica* 33, 1-2(2002), 52-55.

PRILOG

Kategorije podataka za- dane Pravilnikom o sadr- žaju i načinu vođenja mu- zejske dokumentacije o o muzejskoj građi	Osnovne kartice i polja baze podataka Videoteka Muzeja za umjetnost i obrt	Napomena
podaci o ustanovi (naziv ustanove, ulica i broj, mjesto, kodna oznaka ustanove)		zajednički svim Muzejskim bazama, moguće ih je ge- nerirati, pa ih nije potrebno svaki put upisivati
inventarna oznaka (negativa ili pozitiva ili audiojedinice)	<i>Osnovni podaci</i> - redni broj, godište, broj u godištu, podbroj	
autor	<i>Osnovni podaci</i> - autor	
datum	<i>Osnovni podaci</i> - godina snimanja	
predmet snimanja: inventarna oznaka predmeta, naziv predmeta	<i>Sadržaj</i> - sadržaj	podaci o svemu što se na- lazi na videokaseti (pred- meti, ljudi, događaji) upisu- ju se opisno u tekstualno polje Sadržaj u osnovnoj kartici <i>Sadržaj</i> , pretraži- vanje moguće po ključnim riječima
opis predmeta: prijepis natpisa	<i>Sadržaj</i> - sadržaj	
svrha snimanja	<i>Sadržaj</i> - sadržaj	
stalni smještaj	<i>Osnovni podaci</i> - smještaj	
osoba odgovorna za unos podataka	<i>Osnovni podaci</i> - odgovorna osoba i datum upisa	

Tablica 1. Usporedba kategorija podataka iz *Pravilnika o sadržaju i načinu vođenja muzejske dokumentacije o muzejskoj građi* za audio-vizualne fondove i strukture baze podataka *Videoteka Muzeja za umjetnost i obrt*.

Kategorije podataka zadane Pravilnikom o sadržaju i načinu vođenja muzejske dokumentacije o muzejskoj građi	Osnovne kartice i polja baze podataka Dokumentacija o izložbama Muzeja za umjetnost i obrt	Napomena
podaci o ustanovi (naziv ustanove, ulica i broj, mjesto, kodna oznaka ustanove)		zajednički svim Muzejskim bazama, moguće ih je generirati, pa ih nije potrebno svaki put upisivati
inventarna oznaka/godina	<i>Izložba</i> - redni broj, inventarna godina, broj u godini, podbroj	
naslov izložbe	<i>Izložba</i> - naziv izložbe	
skupina podataka o odgovornosti za stručnu koncepciju i postav izložbe	<i>Izložba</i> - autor izložbe <i>Impresum</i> - stručna koncepcija, tajništvo izložbe, likovni postav i <i>Impresum 2</i> - posudioci, restauratori i suradnici, tehnička realizacija	
mjesto održavanja izložbe	<i>Organizator i mjesto izložbe</i> - institucija održavanja, mjesto održavanja	
vrijeme održavanja izložbe	<i>Izložba</i> - datum održavanja-od, datum održavanja-do, datum održavanja-produž. do	
podaci o evaluaciji izložbe		
vrsta izložbe	<i>Izložba</i> - vrsta izložbe	
podaci o pozivnici	<i>Pozivnica</i> - dizajn pozivnice, naklada pozivnice, prijepis teksta, datum otvaranja izložbe, vrijeme otvaranja, broj primjeraka u dok. poz., smještaj pozivnice, napomena uz pozivnicu	
podaci o plakatu	<i>Plakat</i> - dizajn plakata, tisak plakata, naklada plakata, visina, širina, prijepis natpisa, broj primjeraka u dok. pl., smještaj plakata, napomena uz plakat	
	<i>Katalog</i> - izdavač, za izdavača, urednik kataloga, dizajn kataloga, tisak kataloga, naklada kataloga, broj stranica, ISBN, broj primjeraka u dok., smještaj kataloga	

podaci o katalogu	<i>Katalog 2</i> - autori tekstova, prijevod tekstova, recenzenti tekstova, bibliografska jedinica i <i>Katalog 3</i> - lektor i korektor, autori fotografija, napomena uz katalog, ključna riječ	
podaci iz drugih dokumentacijskih fondova	<i>Razno</i> - hemeroteka, fototeka, videoteka	
podaci o propagandnom materijalu	<i>Razno</i> - propagandni materijal	
broj posjetitelja	<i>Razno</i> - posjeta - odrasli, posjeta - djeca, posjeta - gratis	
napomena	<i>Razno</i> - napomena	
osoba odgovorna za upis podataka	<i>Razno</i> - odgovorna osoba, datum upisa	

Tablica 2. Usporedba kategorija podataka iz *Pravilnika o sadržaju i načinu vođenja muzejske dokumentacije o muzejskoj građi* za vođenje Knjige evidencije o izložbama i strukture baze podataka *Dokumentacija o izložbama Muzeja za umjetnost i obrt*.